



RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Adam Bodnar

Warszawa, 10/06/2016

KMP.573.10.2015. JJ

**Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości
Warszawa**

Wielce Szanowny Panie Ministrze,

W nawiązaniu do pisma z dnia 6 czerwca 2016 r. (DL-III-406-2/16) dotyczącego zgłoszenia ewentualnych uwag do *projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich* uprzejmie informuję, że zaproponowane w projekcie zmiany należy uznać za zbieżne i spełniające oczekiwania Rzecznika Praw Obywatelskich, działającego jako krajowy mechanizm prewencji.

Pozytywnie należy ocenić zmianę brzmienia § 44 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w *sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1054, tekst jedn., dalej zwanego rozporządzeniem) oraz uchylenie przepisu § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia. Powyższe przepisy pozwalały na izolowanie nieletnich w izbach przejściowych lub oddzielnych pomieszczeniach mieszkalnych, bez wskazania konkretnych powodów oraz określania ram czasowych. Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji, wizytując zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich, dostrzegli, że taki system izolacji był nadużywany i stosowany zamiast środków dyscyplinarnych lub środków przymusu bezpośredniego. W związku z tym Rzecznik Praw Obywatelskich skierował w dniu 22 lipca 2013 r. wniosek do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie niezgodności § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w *sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich* oraz § 34 rozporządzenia w zakresie, w jakim odsyła do odpowiedniego stosowania § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia z art. 95 § 3 u.p.n., art. 41 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i art. 92 ust. 1 zdanie 1 Konstytucji RP. Pismem z dnia 20 stycznia 2016 r. Rzecznik Praw Obywatelskich dokonał modyfikacji wniosku do Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 lipca 2013 r., w którym wnosił o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją RP przepisów rozporządzenia w zakresie, w jakim dają

możliwość izolowania nieletnich ze względu na bezpieczeństwo i porządek w zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich. Modyfikacja wniosku była podyktowana faktem, iż w dniu 6 listopada 2015 r. zaskarżony we wniosku RPO przepis, został zmieniony wskutek zmiany rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości.

Z zadowoleniem przyjmę również propozycję uzupełnienia katalogu praw wychowanków (zmiana § 57 ust. 1 rozporządzenia) o prawo do codziennego pobytu na świeżym powietrzu, o co Rzecznik Praw Obywatelskich zabiegał już od 2009 r.

Racjonalne wydaje się ponadto usunięcie ze struktury zakładów poprawczych placówek o charakterze readaptacyjnym. Wizytacje przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji wykazały, że mimo braku takich placówek, w niektórych zakładach wyodrębnione zostały oddzielne grupy readaptacyjne, charakteryzujące się szczególnym rygiorem oraz surowymi oddziaływaniami wobec nieletnich. Tworzenie takich grup stoi w sprzeczności zarówno z obowiązującym prawem, jak i naukami pedagogicznymi.

Niezwykle istotnym z punktu zapewnienia bezpieczeństwa nieletnich i porządku w placówce jest propozycja stworzenia katalogu wydarzeń nadzwyczajnych, który uniemożliwił będzie dowolną interpretację poszczególnych sytuacji.

Na uwagę zasługuje również dostosowanie terminologii do obecnie obowiązującej w pedagogice. Sformułowanie „nieletnich upośledzonych umysłowo” zastąpiono „nieletnich z niepełnosprawnością intelektualną”. Ponadto usunięto z § 9 ust. 1 rozporządzenia przesłankę o przeznaczeniu zakładu terapeutycznego dla nosicieli wirusa HIV, która nadawała tym nieletnim nieco stygmatyzującego charakteru. Używanie odpowiedniego słownictwa przyczynia się do wyrównywania szans tych osób w środowisku otwartym oraz sprzyja ich reintegracji w społeczeństwie.

Po dokładnej analizie *projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich* nie wnoszę uwag.

Z wyrazami szacunku,

